

BYZANTSKÉ LEGENDY

VÝBĚR TEXTŮ ZE IV. – XII. STOLETÍ

Přeložili:

Emilie Bláhová

Zoe Hauptová

Václav Konzal

Ilona Páclová

Pavel Mervart

2007

VYPRÁVĚNÍ O ŽIVOTĚ A SKUTCÍCH BLAHOŠLAVENÉHO
A SPRAVEDLIVÉHO FILARETA MILOSRDNÉHO,
VŠELIKÝM POUČENÍM NAPLNĚNÉ

Chci vám vyprávět, moji milí, o bohumilém a bezúhonném životě spravedlivého muže, který se líbil Bohu a byl vyznamenán za svou dobrotivost, v životních strastech děkoval Pánu a po krajní nicotnosti dosáhl, doufaje v něho, nesmrtelné slávy. Popřejte proto sluchu mému vyprávění, nemalým poučením naplněnému. Vždyť ctnostný život světcův je příkladem těm, již usilují o dobro a spásu.

V zemi Paflagonské* je víska, jež se nazývá Amneia, a je podřízená hlavnímu městu Gangrám*. Tam žil člověk jménem Filaretos*, pocházející ze vznešeného rodu pontského* a galatského*, syn jistého rolníka Georgia, jednoho z prvních tamních obyvatel, jehož jmění bylo získáno prací jeho služebníků. Tento Filaretos byl zbožný, bohabojný a velice bohatý. Měl mnoho dobytka: šest set býků, sto párů volů, osm set koní na pastvinách, osmdesát tažných koní a mul, dvanáct tisíc ovcí, padesát statků na předměstí s velkým množstvím pozemků, které měly velkou cenu a byly položeny jeden nedaleko druhého. V každém z nich totiž byl horský pramen, který dával dostatek vláhy všemu, co je živo z vody; měl též mnoho otroků se ženami a dětmi. Blahoslavený Filaretos měl i manželku jménem Theosebó; i ona byla urozená a bohabojná a přinesla mu nemalé bohatství. Měli děti: krásného syna jménem Jana a dvě dcery, z nichž jedna se nazývala Hypatia a druhá Euantheia. Byly velmi krásné a svou krásou zastíňovaly v ten čas všechny ostatní.

Filaretos pak byl milosrdný, miloval chudé a pocestné, odíval nahé a těm, kteří přicházeli zdaleka, dával vše potřebné. Jestliže někdo od něho něco žádal, s radostí dával, nejprve ho nasýtil u svého stolu a pak ho vypravil na cestu, podobaje se laskavému hostiteli poutníků Abrahámovi* a předobrotivému Jákobovi.* Tak žil po dlouhý čas. Jeho jméno se stalo známým po celé východní zemi i v jejím okolí a jeho milosrdenství bylo proslulé mezi všemi lidmi. Pakliže někdo neměl býka, koně nebo jiné zvíře, šel k blahoslavenému, aby si mu postěžoval, a každý dostal z jeho stáda dobytče, jaké potřeboval, podle své volby; přestože světec rozdával, jeho stádo se dvojnásob množilo.

Když uviděl ďábel čisté srdce tohoto muže, pojal k němu závist, jako kdysi k spravedlivému Jobovi*, a usiloval, aby Filaretos zchudl: zatoužil se přesvědčit o tom, zda bude spravedlivý mít stejný soucit se všemi jako dříve. Jak pravil ten potměšilec, vlastně dobrotivý ten muž žádné zvláštní dobro neprokazoval, protože poskytoval strádajícím ze své hojnosti. K tomu ďábel dostal od Boha svolení (bez toho totiž

nelze nic učinit. „Toliko Hospodin,“ podle slov prorokyně Anny*, „ochuzuje i zbohacuje.“), aby Filaretos jako dříve rozdával chudým svůj dobytek a vše ostatní, co měl, a že přitom Bůh nebude stokrát vynahrazovat úbytek; posléze spravedlivý ten muž kvůli takovým darům a kvůli nájezdům Izmaelitů* a ještě pro mnoho jiných příčin upadl do největší chudoby. Nezůstalo mu nic kromě páru volů, koně, osla, krávy s teletem, jednoho otroka a jedné služebné dívky: všechno jeho jmění rozchvátili sousední velkostatkáři a rolníci. Když zpozorovali, že Filaretos zchudl a nemůže obdělávat své pozemky, někteří násilím a někteří po dobrém si rozdělili jeho statky mezi sebou a jemu ponechali pouze otcovský dům, v němž Filaretos bydlil. Když toto utrpěl, nermoutil se, nerouhal se Bohu, nehněval se, nýbrž stejně jako člověk, který znenadání zbohatl, je naplněn radostí, tak i on se radoval, že zchudl, neboť ze sebe svrhl tíživé břímě bohatství: vzpomněl slov Spasitelových „jak nesnadně ti, kteříž statky mají, vejdu do království* Božího“ (Mk 10, 23), a že „bohatství je dobrodiním pro ty, kdo ho rozumně užívají, chudoba pak je dobrodiním pro trpělivé“ (Isokratés 1, 28–29)

Jednou Filaretos zapráhl voly a vydal se na pole orat. Pracoval velebě Boha za to, že v potu tváře své jí chléb svůj (Gn 3, 19) a byl poslušen slov apoštolových „Tak pracující, musíme snášeti mdlé“ (Sk 20, 35) a „Kdo nechce dělati, aby také nejedl“ (2 Te 3, 10). Filaretos hleděl, aby svýma rukama získával každodenní obživu a aby dával strádajícím to, co potřebují. Jsa pamětliv slov „Pečuje spravedlivý o život hovádky svého“ (Př 12, 10), zastavil voly a modlil se, velebě Boha za tuto svou chudobu.

Jednomu člověku, který oral svůj pozemek, padl vůl a posel. Když uvážil tu ztrátu, tvrdost a nesmlouvavost věřitelů, jde-li o jejich lichvářský výdělek, orač začal truchlit a plakat a stýskaje si volal k Bohu: „Pane, nemám ničehož kromě tohoto spřežení volů a pro množství svých strážní nevím, jak nyní užívím ženu a devět malých dětí! Z čeho zaplatím vrchnostem daně? Kde vezmu peníze pro statkáře? Ty, Pane, přece víš, že jsem voly koupil na dluh. Nevím, co mám dělat. Opustím svůj dům a uteču daleko odtud, dokud ještě mí věřitelé o ničem nevědí a dokud se na mne nevrhnou jako divá zvíř. Ó Pane, kdyby jen nebyl Filaretos zchudl, směle bych k němu šel, dostal bych od něho druhého vola, zapráhl bych ho a zapomněl bych, že můj vůl posel. Ale on už nyní nic nemá.“ A tu se rolník zamyslel a řekl si: „Půjdu k němu, alespoň mu povím o své strážni, aby i on se mnou zaplakal, snad mi to bude malou útěchou v mém hoří. Vždyť vím, že mi sice nemůže nic dát, ale zůstal milosrdný jako předtím. Je zvykem, že přátelé si v neštěstí navzájem s pláčem postěžují a tak získají alespoň nějakou útěchu, ve štěstí se s nimi radují, veselí se a z celého srdce projevují svou lásku, jak praví apoštol: „Plačte s plačícími a radujte se s radujícími, buďte vespolek jednomyslní, ne vysoce k sobě smýšlejíce, ale k nízkým se nakloňující,“ (Ř 12, 15–16) s chudými buďte chudí, plačte s plačícími, pomáhejte strádajícím, buďte oporou slabým a nespolehejte na pomíjející bohatství.“ A vzav svou otku, odebral se k Filaretovi, jenž byl kdysi skutečným bohatcem a nezměnil své dobré obyčeje. Rolník našel Filareta orajícího pole a jal se v slzách vyprávět o své strážni. Když byl Filaretos vyslechl tolik o rolníkově hoří, ihned vyprávěl jednoho ze svých volů a dal mu ho, neboť to považoval za nejlepší projev svého soucitu a pomoci

v jeho neštěstí. A rolník, uviděv jeho ušlechtilý čin, pravil: „Pane, vím, že jiného vola nemáš. Jak budeš orat své pole?“ Stařec mu řekl: „Zůstal mi ještě jeden, velice velký a silný vůl, který nás může všechny uživit. Vezmi si nyní tohoto a rychle běž, aby tvůj vůl nezahálel a aby se čeled' a žena nestačili dovědět o tom, co se ti stalo, a aby nebyli zarmouzeni ještě více než ty.“ Rolník vzal vola a odešel velebě Boha a modle se za toho, kdo se nad ním slitoval. Ctihodný muž popohnal svého jediného vola a hodiv si na rameno jařmo a pluh, odebral se do svého domu. Jeho žena uviděla, že se vrací jen jeden vůl, že Filaretos vleče jařmo a pravila: „Pane můj, kde je druhý vůl?“ Filaretos odpověděl řka: „Zmalátněl jsem v žáru slunce a vyprávěl jsem voly, aby se napásli, a trochu jsem odpočíval. Když jsem usnul, vůl mi utekl.“

Filaretův syn se vydal hledat vola a spatřil ho v rolníkově spřežení. Když poznal své dobytce, velice se rozhněval a začal rolníkovi spílat, hrozil, že ho zpráská karabáčem, a říkal: „Jak ses odvážil zapráhnout cizího vola? Vy si asi myslíte, že už jsme mrtví, když jsme z takového bohatství upadli do úplné chudoby.“

Rolník odpověděl: „Dítě, tvůj otec mi vola dal,“ a vyprávěl mu o svém neštěstí. Mládenec uslyšev, že otec vola daroval, odešel zarmoucen a všechno vyprávěl matce. Ta v zármutku své duše zvolala: „Běda“, strhla závoj z hlavy, začala si rvát vlasy, v upřímném zármutku přistoupila k manželovi a v pláči křičela, nazývajíce ho ochránce lajdáků, lenochem, zatvrzelcem, necitou a ukrutníkem a vyřkla i tato slova: „Ovšem, když už ti není líto mne nešťastné, kdyby ses alespoň slitoval nad dětmi. Jak budou žít? Ale ty jsi tvrdší než kámen, nemáš srdce: vola jsi daroval ne kvůli Bohu, ale proto, aby ses vyhnul práci a mohl se povalovat ve stínu.“

Filaretos pokorně snášel ženiny výčitky, nic neodpovídal a usmíval se, aby se nepoddal hněvu a nepozbyl své ctnosti. Takový byl ten podivuhodný muž, že se netoliko staral o strádající, nýbrž, naplněn jsa skromností a pokorou, připojil k těmto dvěma ctnostem i dobročinnost.

Ač mu žena v zármutku své duše dlouho spílala, odpověděl jí toliko mírně: „Hojnost je u Hospodina a já jsem poslušný jeho slov: ‚Hleďte na ptactvo nebeské, žet' nesejí ani žnou, ani shromažďují do stodol, ale Otec váš nebeský živí je.‘ (Mt 6, 26) Tím spíše bude živit nás, protože jsme lepší než oni. A ještě: ‚Nepečujte o zítřejší den (Mt 6, 34), co budete jísti, co budete pít, aneb čím se budete odívati, nebo toho všeho pohané hledají.‘ (Mt 6, 31–32) ‚Ale hleďte nejprv království Božího a toto vše bude vám přidáno‘ (Mt 6, 33) a ‚stokrát více vezmete‘ (Mt 19, 29) a dědictvím obdrží život věčný, ti, kdo pro Krista a evangelium‘ (Mk 10, 29) rozdávali svůj majetek chudým... /v řeckém textu mezera/, což za jednoho vola nedostaneme stokrát více?“ Takto mluvil ne proto, že by chtěl na tomto světě dostat stokrát více, nýbrž proto, aby vyléčil manželčinu malodušnost. Ona pak, když vyslechla jeho slova, umlkla.

Za pět dní poté vůl, který onomu rolníkovi zůstal, napásal se na pastvě jedovate trávy, která se nazývá čemeřice, naráz padl v křečích na zem a posel. Rolník, hoře naříkaje nad svým neštěstím, přišel k Filaretovi s volem, kterého od něho dostal a pravil: „Hřích, jehož jsem se dopustil na tvých dětech, protože jsem si vola vzal, padl na mne. Bůh nestrpěl můj prohřešek a odňal mi druhého vola.“ A zbožný Filaretos odešel, přivedl svého zbývajícího vola a dal ho rolníkovi se slovy: „Vezmi si i tohoto

a běž orat své pole. Chci odejít daleko z těchto míst a proč by měl vůl nečinně stát.“ Řekl to proto, aby rolník neodmítl si ho vzít. Když dostal vola, rolník se radostně vrátil do svého domu, velebě Boha a obdivuje dobrosrdečnost Filaretovu, který ani v takové chudobě nepřestal činit skutky milosrdenství.

Tu se Filaretovy děti i jejich matka daly do pláče a říkaly si mezi sebou: „Špatně jsme znali tohoto člověka, toho šileného starce a nepřítele dětí. I když jsme zchudli, bylo nám útěchou spležení volů, s ním bychom nezahynuli hladu.“ Když svatý stařec uslyšel nárek ženy a dětí, zapřísahaje se řekl tato slova: „Děti moje, nermuťte se: v tajné skrýši mám uschováno velmi mnoho peněz; kdybyste žily i do sta let a nic si nevydělaly, vystačí vám na obživu i na oděv. Dobytek, který jsme – jak víte – měli, jsem tajně rozprodal, protože jsem předvídal naši nynější chudobu a hlad, který nám bude hrozit; už od svých rodičů jsem slyšel, že z dobytka mnoho užítka není, neboť snadno hyne zimou, morem a při nájezdech nepřátel. Když jsem to uslyšel, rozhodl jsem se, že budu postupně prodávat své voly a utržené peníze budu bezpečně ukládat do pevné nádoby, která všemu odolá. Je jich tam tak mnoho, že jsem je sám nemohl spočítat.“ Když děti uslyšely tato otcova slova, potvrzená přísahou, uklidnily se, i když byly hluboce zarmouceny jeho skutky. Spravedlivý ten muž však měl na mysli budoucí neubývající bohatství Boží, které je štědře udělováno těm, již zachovávají jeho přikázání.

Za nějaký čas přišel císařský rozkaz k boji proti Izmaelitům, kteří plnili byzantské země. Měla se konat vojenská přehlídka a každý voják musel mít koně a vůz. Jeden voják jménem Musulios, člověk to zcela chudý, neměl nic kromě jediného koně; den před přehlídkou se kuň začal znenadání potácet, v křečích padl na zem a zahynul. Voják v tomto bezvýhodném postavení, protože nebyl s to zakoupit jiného, šel k svatému muži Filaretovi, vyprávěl mu o své chudobě a o neštěstí, které se mu přihodilo, a prosil, aby mu půjčil koně a zachránil ho tak před trestem, kterým velitel hrozil těm, kdo nemají náležitou válečnou výstroj. Spravedlivý muž mu pravil: „Až skončí přehlídka a ty vrátíš koně, co pak budeš dělat?“ Ten řekl: „Jen když uplyne tento den a setník mne nepotrestá důtkami, potom uteču tak daleko, jak daleko mne stačí mé nohy odnést a budu žít v cizině. Co bude dále, nevím.“ Jakmile to uslyšel, vyvedl stařec rychlého a krásného koně, s radostí jej dal vojákovi a pravil: „Přijmi, bratře, tento nepatrný dar, necht' s tebou všude přebývá Hospodin a necht' tě chrání, abys přežil válku bez úrazu.“ Když voják dostal koně, odešel ve velké radosti velebě Boha a modle se za toho starce. Protože dobrodincova žena i děti uvěřily, že má schováno mnoho peněz, nezlobily se na něho a nenaléhaly na něho, aby jim ukázal svou skrýš. Nyní zůstala Filaretovi pouze kráva s teletem, osel a dostatečné množství úlů plných medu.

Jiný chudák k němu přišel s touto prosbou řka: „Dej mi telátko ze svého stáda, abych si mohl z tvého daru zaopatřit dobytek, neboť tvůj dar je příznivý a přijde-li do něčího domu, rozmnoží se v hojnost.“ Blahoslavený Filaretos dal ochotně chud'asovi telátko a pravil: „Bůh ti sešle zisk.“ Ten odešel s radostí. A kráva, matka toho telátka, přišla k domovním dveřím, hlasitě bučíc: tím rozlítostnila toho starce, takže se začal trápit. Když jeho žena uslyšela bučení krávy, rovněž k ní pocítila lítost, protože sama

také rodila a kojila, a pravila svému muži: „Vida, své děti jsi nelitoval. Což tě nebolí srdce pro nešťastnou krávu? Jak jsi ji mohl odloučit od telátka? Zřejmě by ses lehce rozloučil se mnou i se svými dětmi.“ Boží člověk vstal, objal ji, požehnal jí a řekl: „Necht' ti Bůh požehná za tvá spravedlivá slova. Skutečně jsem byl nelítostný a krutý, když jsem odloučil telátko od jeho matky a rozhněval jsem tím Hospodina.“ Filaretos se pustil za chud'asem a křičel: „Přived' nazpět telátko, člověče, protože jeho matka bučí před dveřmi mého domu.“ Chud'as se s telátkem vrátil, protože si myslel, že stařec nyní lituje tohoto svého drahého daru. Když kráva uviděla své telátko, běžela k němu a začala je olizovat a dala mu pít. Zbožný muž se velice zaradoval. A tu svatý pravil chud'asovi: „Bratře, podle slov mé ženy jsem spáchal hřích, když jsem odloučil telátko od jeho matky: vezmi si ji nádavkem a jdi svou cestou a Hospodin ti požehná a rozmnoží dobytek v tvém domě, jako kdysi i mé stádo.“ Tak se i stalo. Poté, co dostal tento dar, získal chud'as mnoho býků, zbohatl a měl ještě větší stádo než kdysi Filaretos. Žena toho důstojného muže obviňovala sebe samu řkouc: „Je to moje vina, kdybych nebyla nic řekla, naše děti mohly mít krávu.“ Nyní měli pouze osla a včely.

V té době vypukl hlad a spravedlivý ten muž nemohl uživit ženu ani děti, vzal tedy osla a odešel daleko k svému příteli vypůjčit si šest měric obilí; naloživ je na osla přivezl je domů a jeho žena i děti se zaradovaly. Když usedl, aby si po cestě odpočinul, přišel k němu chud'as a prosil o hrst obilí. Dobrodinec řekl své ženě, která se služebnou prosévala obilí: „Ženo, dej tomuto mému bratrovi měřici*, po měřici odděl svým dětem, měřici mé snaše a měřici mé služebné a jestli něco zbude, dej tomu, kdo bude chtít.“ A dále řekl své ženě: „A mně jsi nic neoddělila?“ Ona pravila: „Vždyť ty jsi anděl a ne člověk a nepotřebuješ pokrm. Kdybys ho potřeboval, pak bys z vypůjčeného obilí, pro něž jsi jel tolik mil*, nedával nic nikomu.“ A celá bez sebe řekla: „Když jsi tak zbožný, dej mu dvě měřice.“ Filaretos pravil: „Požehnej tě Hospodin.“ A odměřiv dvě měřice, dal je bratrovi. Žena mu s úsměškem pravila: „Na tvém místě bych dala tomu chud'asovi pytel.“ Filaretos to učinil. Tu žena mrstila na zem síto, v němž prosévala obilí, rvala si vlasy z hlavy a pravila svému muži: „Pro mne za mne mu dej ještě i druhý plný pytel.“ Učinil tak. A chud'as v rozpacích, protože nemohl šest měric unést, zvolal, obrací se k tomuto novému Jobovi: „Pane, at' všechno obilí zůstane zde, dvě měřice si po částech odnesu do své chatrče. Vždyť nejsem schopen to všechno najednou odnést.“ Theosebó uslyšela tato slova a s nářkem pravila svému muži: „Dej tomu člověku i osla, at' se nestrhá.“ Filaretos požehnal své ženě, přistrojil osla a naloživ ho dal chudému a propustil ho v míru domů a opakoval si známá slova „necht' nezná chudý starosti“ a „nahý jsem vyšel z života matky své, nahý se také zase tam navrátím“. (Jb 1, 21) A jeho žena s dětmi seděla o hladu, nebylo z čeho upéci chléb; protože se nemohla dívat, jak její děti hladovějí, šla k jednomu sousedovi si vypůjčit chleba. Podařilo se jí dostat jeden chléb, nasbírala polní byliny a dala dětem. Povečeřeli a šli spát a otce ke stolu nepozvali. Ten se bez nejmenší zloby vypravil k sousedovi, najedl se a usnul velebě Boha.

Jeden z dřívějších Filaretových přátel, výběřčí daní, uslyšel, že tento ctihodný muž upadl do chudoby a v upomínku na staré přátelství naložil na čtyřicet mul čtyřicet

měřic obilí a poslal mu je s tímto psaním: „Necht' to slouží k obživě tvé i tvé čeledi a až to spotřebuješ, pošlu ti ještě tolik.“

Filaretos přijal obilí od doručitelů a blahořečil Bohu, který neopouští ty, již v něho doufají. Žena mu řekla: „Odděl pro mne a pro naše děti díl, který nám náleží, a se svou částí si nakládej, jak chceš.“ On pravil: „Učiním podle tvého přání,“ a oddělil jim po pěti měřících. Spravedlivý vzal svůj díl, dal z něho žebrákovi, který přišel, a za dva dny všechno rozdal chudým. V čas oběda se žena a děti daly do jídla a otec k nim přistoupil, řka s úsměvem: „Přijměte, děti, hosta.“ Nezbylo jim než ho pozvat a on jedl spolu s nimi. Děti říkaly: „Kdy si vezmeš ze skryše peníze, koupíš si něco k jídlu a nasytíš se? Vždyť bereš a jíš chléb, který jsi dal nám.“ Filaretos jim odpověděl: „Bud'te klidné, děti, už brzo je vyberu.“

Filaretovi zůstalo pouze dvě stě padesát úlů, a to velmi dobrých, které dávaly mnoho medu. Když k němu přišel žebrák, Filaretos, protože už nic víc neměl, ho zavedl k včelínům, otevřel úly, nabral medu, dosyta nakrmil žebřáka a sám se také najedl. Když to dělal každý den, rozdal i všechnen med. Zůstal jen jeden úl. Filaretovy děti viděly, že by pro ně nezůstal ani med, a po večerech tajně chodily k včelínům a do dna vybraly poslední z úlů, lehce ho však pomazaly, aby si otec ničeho nevšiml. Opět přišel jiný žebřák pro almužnu. Spravedlivý muž ho vzal za ruku a přivedl ho k včelínům, protože kromě medu jinou almužnu neměl. Když Filaretos otevřel úl a shledal, že je prázdný, bez rozmýšlení svlékl chitón* a dal jej žebřákovi. Když se spravedlivý vrátil domů a jeho žena viděla, že má na sobě pouze jednu košili, řekla: „Pane můj, kde máš svou druhou košili? Nedal jsi ji žebřákovi?“ A on v rozpacích pravil svému synovi: „Dítě, běž do včelína, zapomněl jsem ji tam.“ Ten šel a když nic nenašel, vrátil se a vyprávěl to matce. Ona, protože se domnívala, že Filaretos mluví pravdu, a protože nemohla snést, že její muž nemá svrchní košili, přinesla své šaty, přešila je na mužské a dala je svému manželovi.

V tom čase panovala křesťanská císařovna Eiréné*, která vládla spolu se svým synem Konstantinem*. Rozeslala posly po celé byzantské zemi od východních hranic po západní, aby hledali pro císaře Konstantína nevěstu. Všude se zastavili, ale vhodnou dívku nenašli; přišli tedy do krajiny pontské do samého srdce Paflagonie, do vísky, kde žil Filaretos Dobrotivý. Nazývala se Amneia a byla podřízena hlavnímu městu Gangrám. Poslové si zdálky povšimli starobylého, nádherného a velikého domu Filareta Dobrotivého a domnívajíce se, že tam sídlí nějaký velmož, poručili služebníkům, aby tam zastavili. Avšak vesničané řekli poslům: „Nechoďte tam, pánové, do tohoto domu, protože zvnějšku sice vyhlíží jako bohatý a nádherný, ale vevnitř nic není, žije tam chudý stařec.“ Císařští poslové se však domnívali, že to říkají proto, že jim to sám hospodář, bohatý to velkostatkář, rozkázal, a rozhněvaně řekli svým služebníkům: „Nevšímejte si toho a jděte tam.“ A vskutku, pohostinný a bohabojný Filaretos, vzav svou hůl, vyšel naproti císařským poslům, s velikou radostí je objal a pravil: „Bůh přivedl v pravý čas mé pány do domu jejich služebníka. Je to pro mne velká čest, že jste se ráčili zastavit v příbytku chud'asově.“ A obrátil se ke své ženě s těmito slovy: „Připrav dobrý oběd, paní, abychom se nemuseli rdít před těmito velmoži.“ Ona řekla: „Ty jsi hospodařil tak, že nám v domě nezůstala ani jediná slepice.

Uvař polní byliny a pohosti své přátele.“ Ctihodný ten stařec jí pravil: „Jen rozdělej oheň, prostři ve velké jídelně, očisti starobylý stůl ze slonové kosti a Bůh jim pošle něco k jídlu.“ Učinila to. Z vůle Páně, který neopouští ty, kteří v něho uvěřili, přišli zadními dveřmi k Božimu služebníkovi nejpřednější vesničané a přinesli mu berany, jehňata, slepice, holuby, chléb, staré víno a všechno potřebné. Jeho žena připravila jídlo. Když byl stůl ve velké jídelně prostřen, císařští poslové se velice zaradovali, když uviděli přebohatou komnatu a stůl ze slonové kosti se zlatými ozdobami, starobylý, veliký, okrouhlý, za nímž mohlo sedět třicet šest lidí, a když spatřili předložené pokrmy pro vzácné hosty a ctihodného, důstojného a nádherného hostitele: byl totiž skutečně podobný Abrahámovi, a to netoliko svou pohostinností, nýbrž i svým zjevem. V době hostiny vstoupil Filaretův syn jménem Jan, který se tvářil podobal otci, postavou Saulovi*, vlasy Samsonovi* a pŕvabem Josefovi*. Vstoupili i vnucci, též velmi krásní, kteří přinášeli pokrmy a odnášeli je ze stolu.

Hosté, hledíce na ně, kochali se krásou a dobrým vychováním těch mládenců. Pravili pánovi domu: „Ctihodný starče, máš také ženu?“ On řekl: „Ano, pánové mám; toto jsou moje děti a vnoučata.“ Tu mu pravili: „Necht' vejde tvá žena a necht' nás též přivítá.“ Když vešla a poslové uviděli, jakou krásou září, ač je již ve vyšším věku, otázali se: „Máte též dceru?“ „Ano, dvě dcery. Ti hoši, které vidíte, jsou jejich synové.“ „A mají také sestry?“ Stařec odpověděl: „Moje starší dcera má tři dcerušky.“ Císařští poslové řekli: „Necht' ty dívky vstoupí, abychom si je podle přání našich Bohem korunovaných veličenstev mohli prohlédnout. Vždyť nám, nehodným jejich služebníkům, rozkázali, abychom v celé byzantské zemi nenechali jedinou dívku, kterou bychom si neprohlédli.“ Stařec řekl: „Jezme a pijme z Božích darů a zítra se Boží vůle vyplní.“

Když poslové ráno vstali, začali všude dívky hledat. Stařec jim řekl: „Pánové, třebaže jsme chudí, přesto naše dívky nikdy nevycházejí z našeho skromného příbytku. Je-li vám libo, pánové, vstupte do vnitřních komnat a uvidíte je.“ Spěchali tedy do vnitřních komnat. Dvě starcovy dcery se svými dceruškami je přivítaly s náležitými poctami. Poslové v úžasu nemohli ani promluvit, když spatřili krásu těch žen, jejich neobyčejný pŕvab a důstojnost jejich vystupování. Řekli radostně starci, nerozeznávajíce dívky od jejich matek pro nevšední krásu matek a – jak se zdálo – pro stejný věk jedněch i druhých: „Otče, které z nich jsou dcery, které matky a které vnučky?“ Stařec jim to ukázal. Když poslové začali císařskou mírou měřit postavu první dívky, byla shledána správnou; když byla srovnána s císařským vzorem* krásy, byla stejná, podobně i velikost její nožky měla přesnou míru.

Poslové s velikou radostí vzali dívky i s jejich matkou, prarodiči a celou rodinou v počtu třiceti lidí a odebrali se do šťastného* města Cařihradu*. Filaretovy děti měly tato jména: starší syn se jmenoval Jan, starší dcera – vdova, která měla dvě dcerušky – se jmenovala Hypatia; jméno její starší dcerušky bylo Marie a mladší byla Myranthia; děti druhé dcery starcovy Euanthie se jmenovaly Kosmó a Hypatia, jejich otec pak byl Michael. Z jiných míst byly také odvedeny dívky v počtu deseti: mezi nimi byla i dcera jistého bohatého stratélata* Gerontiana, dívka sice velmi krásná, ale velmi domýšlivá pro své bohatství.

Přivedli je tedy k císařovi. Marie, vnučka dobrodyncova, prosila své družky říkouc: „Sestry, domluvme se navzájem: ta z nás, která se z Boží vůle stane císařovnou, nechť se ujme všech ostatních.“ Dcera stratélata Gerontiana odpověděla: „Vím dobře, že si vladař vybere mne, protože jsem z vás nejbohatší, nejvznešenější a nejkrásnější svou tváří i svým zjevem; vy jste ubožačky, nemáte nic kromě půvabu tváře, jímž se pyšnííte, zanechte proto vši naděje.“ Když dívka uslyšela tato slova, zahanbeně mlčela, ale ve své mysli vzývala starce, aby se modlil za její úspěch a zdar.

Když přišli do Cařihradu, uvedli poslové dceru stratélata Gerontiana jako první k císařskému důvěrníkovi Staurakiovi*, který rozhodoval o všech záležitostech v paláci. Když ji spatřil, řekl: „Jsi krásná a půvabná dívka, ale za manželku císařovu se nehodíš.“ Bohatě ji odměnil mnoha dary a propustil ji domů. Jako poslední byla přivedena Marie*, vnučka spravedlivého muže, zároveň se svou matkou, sestrami a dědem. Když císař Konstantin, císařovna Eiréné a Straurakios, první muž u dvora, spatřili překvapivou krásu těch žen, velmi se divili jejich skromnosti a ostýchavosti i ušlechtilému zjevu; proto si císař vybral Marii, vnučku spravedlivého, druhou vnučku si vzal za ženu jeden z jeho velmožů jménem Konstantinakios, který měl patricijský titul, a třetí byla spolu s bohatými dary poslána za manželku langobardskému králi Argusovi*, neboť tento Argusés se chtěl oženit s cařihradskou dívkou, třeba chudou, avšak krásnou.

Když byl sňatek uzavřen a císař se radoval z tohoto manželství, vyznamenal celou rodinu podivuhodného muže Filareta a zahrnul ji přízní, obdaroval všechny od nejstaršího člena až po kojence vším možným, oděvy, zlatem, drahocennými předměty ozdobenými drahým kamením a perlami, velkými domy v sousedství paláce, a propustil je.

Tu si starcova rodina vzpomněla na předpověď, kterou řekl: „Mám skrytý poklad.“ Když jej spravedlivý ten muž dostal, nezapomněl na Boží dary, které vytvořily jeho neubývající bohatství, a naplněn vděčností řekl své rodině: „Nyní uspořádáme i my bohatou hostinu, abychom mohli pohostit císaře a císařovnu s celým senátem.“ A když bylo podle jeho příkazu všechno připraveno k hodování, vstal Filaretos časně ráno a vyhledal všechny malomocné, chromé, mrzáky, starce a nemocné – bylo jich dvě stě – a vedl je do svého domu říka: „Přichází císař s patricijí* a s celým senátem*, ti, jež jsme čekali, jsou zde.“ V domě nastal velký zmatek a rozruch, když na znamení spravedlivého vstoupili žebráci a uvelebili se tu u stolu, tu na zemi. Sám blahoslavený Filaretos usedl s nimi. Když to někteří z jeho rodiny uviděli, říkali si šeptem: „Skutečně, stařec nezapomněl na své zvyky, ale v našem nynějším postavení nám už nehrozí, že bychom zchudli.“ Filaretos přikázal svému synovi Janovi, který měl od císaře hodnost spatharia*, a svým vnukům, aby obsluhovali u stolu. Když přistoupili k hostině, Filaretos svolal svou rodinu a řekl: „Hle, to je bohatství, které jsem vám přislíbil a Bůh vám je daroval. Považujete mne ještě za svého dlužníka? Máte-li mi co říci, řekněte to.“ Když si vzpomněli na slova svatého starce, zaplakali říkouce: „Vskutku, pane, ty jsi to všechno předvídal. Protože jsi spravedlivý, spravedlivě jsi udílel almužnu a my hlupáci jsme ve své hlouposti ukřivdili tvé svatosti. Odpuť nám, jestliže jsme něčím zhřešili před Bohem a před tebou.“ Padli mu

k nohám, Filaretos přikázal, aby vstali, a řekl jim: „Hle, Pán můj, který v svatých evangeliích svými ústy zvěstoval, že odplatí stokrát těm, kteří ho milují, vám odplatil. (Mk 10, 29–30) Chcete-li dostat dědictvím život věčný, každý z vás nechť dá deset zlatých těm bratřím, kteří zde sedí.“ Všichni ochotně vyplnili jeho příkaz. Bratří dostali od spravedlivého požeňání a rozešli se do svých domovů, velebíce ho a modlíce se za starce, který k nim byl tak milosrdný.

Pak opět promluvil ke své rodině: „Chcete-li vykoupit můj podíl na císařových darech, nechť každý z vás mi zaplatí za každou věc podle její ceny. Pakliže to odmítnete, rozdám svůj podíl chudým bratřím, neboť mi stačí, že se nazývám otcem císařovým.“ Dali Filaretovi šedesát liber*, to jest cenu darů, které si vzali. Dozvěděla se to císařská rodina i senát a všichni se radovali z dobrosrdečnosti toho muže a z jeho štědrosti k chudým. Darovali spravedlivému mnoho peněz, aby je mohl rozdat potřebným. Blahoslavený ten muž měl tento zvyk: nechťel dávat prosícím pouze zlat'ák*, stříbrňák* nebo měď'ák*, nýbrž jeho sluha jménem Lykastos za ním nosil tři měšce: jeden byl plný zlat'áků, druhý stříbrňáků, třetí měď'áků. Měšce byly stejného vzhledu i velikosti a když žebrák prosil milosrdného, světec natáhl ruku po měšci, ale neukázal, který mu má být podán, protože říkal: „Sluha mi má dát to, co Bůh rozkáže; Bůh sám ví to, co je skryto, totiž velikost chudoby každého, i to, čeho má kdo nedostatek, a podle toho každému dává, věda, že bohatí, kteří upadli do chudoby, často věrní své urozenosti chodí v přepychovém oděvu, nicméně mají hlad a trpí nouzí; jsou však i takoví, kteří chudobu předstírají, mají doma peníze, ale neopustili své dřívější zvyky z období chudoby, nosí na sobě cáry a chodí sbírat almužnu. To se nazývá hrabivostí a klaněním zlatému* teleti. Hrabivost je všechno, co přesahuje potřebu. Všichni lidé nedostávají stejně, nýbrž každý podle své míry: kolik kdo od Boha dostal, tolik se od něho vyžaduje nazpět.“ Tím se světec řídil a podle Boží vůle bral z měšce zlato, stříbro či měď a jeho ruka se natahovala tím směrem, kam jí Hospodin velel. Zapřísahaje se tvrdil: „Často jsem viděl člověka ve skvostném šatě a natahoval jsem ruku po měšci, abych mu dal minci, ačkoliv soudě podle jeho šatu, nebyl chud'as, avšak, i když jsem sám nechťel, ruka sama tam sahala a vytahoval jsem mnoho mincí a dával jsem mu. A podobně, když jsem uviděl jiného, oblečeného v staré hadry, zašpiněné hnojem, natahoval jsem ruku, abych vytáhl celou hrst mincí, ale vyňal jsem jich jen několik.“ Takto přeslavný Filaretos stále činil skutky milosrdenství, věda, že tím slouží Bohu. Usiloval o to, aby získal království nebeské a také je získal. Žil v paláci čtyři roky, ale nenosil ani hedvábný šat, ani zlatý pás, ani nepřijal žádnou vysokou hodnost kromě čestného* konzulátu, i tuto však přijal pouze po velkém naléhání a prosbách císaře a císařovny a říkal: „Mně zcela stačí jedině: nazývat se císařovním dědem. Ten, v něhož jsem doufal a v něhož jsem věřil, vyzvedl mne, žebráka, ze země a z hnoje.“ Taková byla pokora spravedlivého toho muže, že nechťel ani slyšet o jiném jménu nebo hodnosti, než bylo ono původní, totiž Filaretos Amnejský.

Všechna léta prožil v skutcích milosrdenství, jsa věrným zastáncem sirot bez ochrany, vdov a chudých, a opustil tento svět, byv uznán za hodna zjevení své smrti. Jednou, jsa ještě v plné síle, v doprovodu svého nejvěrnějšího služebníka odešel, aniž o tom někdo věděl, do jednoho z cařihradských klášterů, jenž se nazývá Krisis

(jiní ho nazývají Rhodofylion), k svatým pannám, prosil u představené o hrob, zaplatil jí za něj mnoho peněz, ona mu hrob dala, a tam měly být po jeho smrti uloženy jeho ostatky. Spravedlivý ten muž řekl představené kláštera: „Za několik dní se odeberu na onen svět, předstoupím před císaře a chci, aby mé smrtelné tělo bylo pochováno zde.“ Nařídil svému služebníkovvi, aby o tom s nikým nehovořil. Filaretos dal chudým vše, co mu ještě zůstalo, to jest šaty a jiné své jmění, ochuravěl a ulehl na své lůžko. Když minulo devět dní, spravedlivý ten muž svolal celou svou rodinu. Když se všichni sešli, promluvil tato slova: „Vězte, mé milované děti, že svatý císař mne zavolal, dnes vás opustím a půjdu k němu.“ Domnívali se, že tím rozumí svého zetě a řekli: „Jak bys tam mohl jít, otče, když ležíš nemocen?“ Filaretos odpověděl: „Ti, kteří stojí na mé pravici, ve veliké slávě přijdou, aby mne odnesli na zlatém trůně, vy však je nevidíte.“ Tu pochopili jeho slova a rozplakali se velice, tak jako kdysi děti* Jákobovy nad svým otcem, ale spravedlivý jim pokynul rukou, aby mlčeli, a počal jim dávat toto naučení řka: „Vy, milované děti, znáte můj život, jak jsem jej od samého mládí s vámi prožil, a jestliže jsem činil skutky milosrdenství, činil jsem tak na účet své vlastní práce, nikoliv z naloupeného majetku, pamětliv jsa slov Písma: ‚Zabijí syna před otcem jeho, kdož obětuje oběť z statku chudých.‘ (Sir 34, 20) Někteří z vás vědí, že jsem měl bohatství, lidským očím viditelné, a že nám nedávno Bůh seslal chudobu. Vidíte naše nynější bohatství? Viděli jste, že bych byl zanechal skutků milosrdenství? Viděli jste, že bych byl někým opovrhoval? Viděli jste, že bych byl někomu něco vzal? Řeknu to prostě: dělejte to, co jsem dělal já. A uděláte-li ještě více, budete blahoslavení. Nelitujte pomíjivého bohatství, rozdávejte je chudým, posilejte je mně na onen svět, kam se nyní ubírám, já vám je schovám neporušené a až přijdete, naleznete je. Nenechávejte bohatství zde, aby ho neužívali cizí lidé, neboť často připadne těm, jimž byste je nepřáli. Což nevíte, co je napsáno v knize Moudrosti Boží: ‚Člověk závistivý chvátá k statku, nic nevěda, že milosrdný nad ním zvítězí?‘ (Př 28, 22) Mé děti, bezpečné je jen to bohatství, jímž neskrblíme, zatímco ono, které je uzamčené pod zámkem, utíká jako uprchlý otrok. Buďte laskavými hostiteli poutníků, ochraňujte vdovy, pečujte o sirotky, neopouštějte trpící, neodmítejte ty, kteří úpí v žaláři, pochovávejte mrtvé, nezanedbávejte shromáždění konaná v chrámě, neprahněte po cizím majetku, nikým neopovrhujte, neradujte se z nepřítelova neštěstí, vzpomínejte při bohoslužbě zemřelých bratří i mne, dokud nedojdete nehynoucího dědictví. Ukládám vám, abyste vše, co byste chtěli poslat mně, rozдали prostřednictvím vašich věrných vdovám a sirotkům, poutníkům, vězňům a podobným lidem, neboť oni bez námahy vejdu do království nebeského a odevzdají císaři peníze, byť i byly hříšné.“

Když skončil toto naučení, spravedlivý muž přikázal synu Janovi, aby uvedl své děti a počal jim říkat, co se každému z nich přihodí. Jeho prvním synovi řekl: „Ožeň se, abys rozmnožil rod.“ Tak se i stalo: zemřel zplodiv sedm dětí. Druhému synovi řekl, že nebude dlouho žít a zemře mlád ve věku dvaceti čtyř let. Pravil svému vnukovi: „Usiluj o spásu své duše.“ Ten pak, když dosáhl čtyřadvaceti let, rozdal své jmění chudým, po vykonaném pokání a v dobrých skutcích odešel k Pánu, odevzdav mu svůj mnišský život. Třetímu vnukovi spravedlivý předpověděl totéž, co druhému,

označil mu i den jeho smrti. I on rozdal své bohatství chudým, vyznal se svatému* starci ze hříchů svého mládí a zemřel v míru. Podivuhodný stařec byl čistého srdce a stejně jako nějaký prorok předvídal to, co se v budoucnosti stane s jeho vnuky.

I jejich sestry ho prosily o požehnání řkouce: „Požehnej také nám, svatý otče.“ On jim pravil: „Buďte požehnány i vy ve jménu Páně. V tomto hříšném životě zůstanete pannami a po krátké době mnišského života získáte dědictvím království nebeské.“ Tak se i stalo. Vstoupily do kláštera přesvaté Bohorodičky poblíž brány Pemptos* a dosáhly čistého života posty a umrtvováním těla. Obě zemřely ve stejné době, za dvanáct let strávených v klášterní pospolitosti a ozdobené jsou askezí ukázaly počátek moudré cesty těm, které byly s nimi, a staly se hodnými svatebního veselí na nebesích.

Blahoslavený muž požehnal celou svou rodinu i svou manželku, jeho tvář se rozzářila jako slunce, začal se usmívat a zpívat tento žalm: „O milosrdenství a soudu zpívají budu tobě, ó Hospodine“, (Ž 101, 1) a když skončil žalm, rozšířila se po celém domě libá vůně, takže si všichni mysleli, že se rozlilo velké množství vonných masť. Spravedlivý muž začal říkat vyznání víry a když skončil, začal modlitbu Páně „Otče náš, kterýž jsi v nebesích“, a když řekl „bud' vůle tvá“, klesl na lože a odevzdal duši Pánu. Ač Filaretos byl již ve velmi vysokém věku – dožil se devadesáti let – nedotkl se čas ani jeho zubů, ani tváře, ani dásní: byl svěží, kvetoucí a jasné tváře jako jablko nebo růže.

Když císař Konstantin a jeho matka Eiréné uslyšeli o skonu blahoslaveného muže, přišli doprovázeni senátem a velice oplakávali jeho odchod, jeho svaté ostatky odevzdali zemi, do hrobu, který si sám pro sebe připravil, a chudým rozдали mnoho peněz. Velký zástup chudých doprovázel svatého na hřbitov a s nářkem se obraceli k Bohu: „Hospodine, proč jsi nám odňal živitele, kterého jsi nám dal na tak krátký čas? Kdo naplní naše útroby? Kdo zakryje nahotu našeho těla? Kdo zaplatí našim věřitelům? Ó Pane, proč jsi nám to učinil? Bylo by lépe, kdybys zahubil nás všechny, než když jsi nás zbavil živitele.“ Když takto nařikali, dozvěděl se o smrti světcově jeden ze žebráků, hošík jménem Euaretos, který stále chodil k světci pro almužnu a od narození byl posedlý ďáblem, jenž ho často vrhal do ohně i do vody (hošík byl postižen náměsíčností). Ďábel v něm začal vydávat nesrozumitelné zvuky, spílat a otrásat ložem. Když bylo tělo světcovo neseno ke hrobu, ďábel hošíka opustil, vyšel z něho a skrze milost Boží a skrze modlitby jeho služebníka byl Euaretos od této chvíle uzdraven. Když to přítomní uviděli, velebili Boha, který dal svému služebníkovvi takovou milost. Světec byl pohřben druhého dne měsíce prosince do hrobu, který si koupil v klášteře Krisis, a všichni velebili Boha a děkovali mu za to, že našemu pokolení dal tak ctihodného svého služebníka.

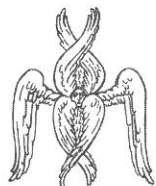
Takový byl život zbožného Filareta Milosrdného, takové byly skutky milosrdného následovníka Kristova, odměnou za ně se tento muž stal Kristovým svatým, byl oslaven v tomto životě i v budoucím a odměněn byl věčným královstvím.

Zázraky, které se staly po smrti světcově, nelze přejít mlčením, neboť jsou naplněny velkým ponaučením pro každého. Jeden z Filaretových blízkých příbuzných, muž čistého srdce i těla, vyprávěl tento příběh, potvrzuje svá slova přísahou: Když

tento muž druhý den po odchodu spravedlivého ke Kristu ležel na svém loži, přišel do duchovního vytržení a měl toto vidění: Muž v trpytné říze mu ukazuje Boží tres-ty a vařící ohnivou řeku, jejíž hukot živá bytost nemůže snést, za touto řekou je divukrásná, kvetoucí rajská zahrada, porostlá trávou, která naplňuje celou zemi libou vůní, v ní je množství rozmanitých překrásných a vysokých stromů, jaké lidská by- tost dosud nespatriła, blaho, které „připravil Bůh těm, kteříž jej milují“ (1 Kor 2, 9), jak je psáno v Písmu svatém. Spatřil i to, co je lidskému oku přístupné: všechny stromy, které rostou v našich sadech, avšak krásnější a vyšší a všechny vydechují libou vůni vonných masť, kolem stromů se ovívá překrásná vinná réva obrostlá těžkými hrozny, jsou tam i datlové palmy a všechno, co je nejsladší lidskou potravou. Stáli tam muži, ženy a děti v bílých rízách a jedli plody těch stromů. Před jeho očima se zjevil i bla- hoslavený Filaretos v bílé říze, seděl ve stínu stromů na zlatém trůně, ozdobeném drahým kamením a perlami, a okolo něho stáli jinoši právě pokřtění a zástup chu- dých v bílých rízách, kteří se tísnili jeden vedle druhého, aby se mohli přiblížit k star- covu trůnu, viděl tam i muže s jasnou tváří, který držel zlatou berlu. Přihlížející se otázal: „Pane, kdo je ten sedící stařec? Není to Abrahám? Chtěl bych se k němu dostat.“ Mládenec mu odpověděl: „To je Filaretos Milosrdný, nový Abrahám.“ Sta- řec volal příbuzného: „Dítě, pojd' i ty sem a okus z toho blaha.“ Ten mu odpověděl: „Otče, nemohu, neboť most je úzký a pod ním je ohnivá řeka. Vidím v jejích vodách množství lidí, kteří trpí muka a skřípou zuby, a já se bojím, abych tam nespádl a ne- trpěl spolu s nimi.“ Stařec řekl: „Pojd', dítě, neboj se, neboť všichni, které tu vidíš, přes ni přešli. Zkus to a pomohu ti.“ Stařec ho zavolał, natáhl ruku, a on, dodav si odvahy, začal přecházet a s pomocí spravedlivého přešel, ač se bál a třásl se stra- chem. A tu se probudil a v slzách nařikal nad blažeností božského vidění i nad hro- zícím ohněm a kvílel řka: „Ó běda, jaké slasti a lesku nejsladšího světla, jež jsem spatřil, jsem zbaven!“ Domníval se, že zde žijeme ve tmě, neboť světlo, které vidí- me, je ve srovnání s oním světlem tma. To je málo z toho mnohého, co spatřil na vlastní oči příbuzný spravedlivého, a co vyprávěl, potvrdív to přísahou.

Filaretova žena opustila hlavní město a odebrala se do svého rodného kraje. Peníze, které dostala od císařské rodiny a od vnučky, tam vynaložila na znovuzřízení chrá- mů, které byly vypáleny a rozbořeny bezbožnými Peršany, na pořízení drahocenného bohoslužebného náčiní a také na stavbu klášterů, chudobinců a hospitálů, a znovu se vrátila do Cařihradu. Slavně a zbožně ukončila svůj život, zesnula v míru a byla pochována vedle svého muže.

Necht' je nám Bůh milostiv, skrze jejich modlitby, jako byl i k nim, a necht' nás odmění královstvím nebeským v Ježíši Kristu, Pánu našem, jehož je sláva i moc spolu s Otcem, který je bez počátku, jakož i s Duchem svatým a životodárným, nyní i stále a na věky věků. Amen.

ŽIVOT A SKUTKY NAŠEHO SVATÉHO OTCE A VYZNAVAČE MICHAELA, PRESBYTERA A SYNKELLA MĚSTA JERUZALÉMA

Z věčňovat skutky svatých mužů a předávat jejich památku potomkům, to je čin- nost naplněná hojným užitekem pro život. Vždyť vyprávění o jejich zbožných činech povzbuzuje k horlivosti duše bohabojných lidí a vyzývá je ke konání podob- ných skutků. Takový je i život Michaela*, totiž vyznavače* a synkella*, o němž mám nyní vyprávět. Svaté* město našeho Pána Krista, Jeruzalém*, ho přivedlo na svět a vypěstovalo jako strom, ozdobený bohatým listovím dobrých skutků, a přeslavné město Konstantinovo* ho poctilo blahým údělem Kristova vyznavače a archimand- rity* kláštera Chóra*.

Kdo byli rodiče tohoto přeslavného muže Božího a jeruzalémského občana, není nám známo, neboť nebylo nikoho, kdo by nám řekl jejich jména. Předci světcovi, jak on sám uvádí ve svých dopisech, byli Peršané. Jeho rodiče, ačkoliv byli již staří, ne- měli žádného syna a nemálo se proto rmoutili. Matka, žena bohabojná a věrná, často navštěvovala Boží domy* modlitby a prodlévajíc tam dnem i nocí prosila Boha, aby jí Pán daroval plod života, syna, jako kdysi Channé*, ženě Elkánově* a matce před- vídatele budoucnosti, proroka* Samuela*. Říkala mu neustále: „Adonai*, Kyrie*, Elohim*, Sabaoth*! (1 Sam 1, 4–20) Jestliže pohlížeje z nebe obrátíš svůj pohled na mne pokornou a daruješ mi plod života, syna, zasvětim ho tobě, aby ti sloužil a neu- stále dlel u tvého oltáře.“ Všemohoucí Bůh, pomalý ve svém hněvu, ale rychlý v po- moci těm, kdo ho s důvěrou vzývají, vyslyšel její lkání a vyslyšel její modlitbu a dal jí na její prosbu syna, kterého ona odchovala a jako posvátný dar mu vrátila.

Nebot' v ony dny, když se byla setkala se svým mužem, počala v životě a porodi- la syna a v koupeli* znovuzrození ho nazvala Michael, což znamená vojín* Boží. Tím jménem jako by naznačila a předpověděla, že má vyniknout v boji proti bez- božným heretikům*.

Když byl chlapec odkojen a dosáhl již tří let, zasvětila ho matka podle svého slibu Bohu. Spolu s mužem přišla do chrámu* Vzkříšení Pána našeho Krista, dovedla sy- na k tehdejšímu teletarchovi* svatého města Kristova, pravověrnému nástupci apo- štolského* stolce v onom městě, a pravila takto: „Přijmi, svatý vладыko*, a předej nejvyššímu pastýři Kristu tohoto zrozeného z mé útroby a připoj ho k duchoven- stvu chrámu Vzkříšení Pána našeho Krista.“ A vyprávěla mu všechno podle pravdy, jak Pán vyslyšel její modlitby i jak slíbila zasvětit svého syna Bohu. A on souhlasil